

Sportif eğitim alan bireylerde yetenek gelişimini etkileyen faktörlerin incelenmesi**Yunus BERK¹** ¹Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı**Araştırma Makalesi/Research Article****DOI:** 10.5281/zenodo.7741242Gönderi Tarihi/ Received:
10.01.2023Kabul Tarihi/ Accepted:
17.03.2023Online Yayın Tarihi/ Published:
20.03.2023**Özet**

Bu çalışma sportif gelişim evresinde bulunan bireylerin yetenek gelişimini etkileyen unsurları incelemek için yapılmıştır. Çalışmanın evrenini 13-18 yaş arasında, aktif spor hayatına devam eden ve bir antrenörle en az bir yıldır çalışan sporcular oluşturmaktadır. Çalışmaya 554 erkek, 192 kadın olmak üzere toplam 746 sporcu katılmıştır. Yetenek gelişim ortamını etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi için "Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen veriler sonucunda farklı antrenman sıklığına sahip olan sporcuların, farklı branşlardaki sporcuların ve branşı icra etme süresine göre yetenek gelişim tutumlarında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte cinsiyete, günlük antrenman süresine ve yaş gruplarına göre yetenek gelişim tutumlarında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre haftada 1-2 gün antrenman yapanların 3-4 gün antrenman yapanlardan yetenek gelişimi konusunda daha olumlu hissettiği, ayrıca farklı branşlardaki bireylerin yetenek gelişimi konusunda etkilenme durumunun farklılık yaratabileceği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antrenman, Psikoloji, Yetenek Gelişimi***Investigation of factors affecting talent development in individuals who get sportive education*****Abstract**

This study was conducted to examine the factors that affect the ability development of individuals in the stage of sportive development. The population of the study consists of athletes between the ages of 13-18, continuing their active sports life and working with a trainer for at least one year. A total of 746 athletes, 554 men and 192 women, participated in the study. The "Sports Talent Development Environment Scale" was used to evaluate the factors affecting the talent development environment. As a result of the data obtained in the study, it has been determined that there are differences in the skill development attitudes of the athletes with different training frequency, the athletes in different branches and the duration of the branch. However, it was observed that there was no significant difference in ability development attitudes according to gender, daily training hours and age groups. According to the results obtained, it has been determined that those who train 1-2 days a week feel more positive about talent development than those who train 3-4 days a week, and that the impact of individuals in different branches on talent development can make a difference.

Keywords: Psychology, Talent Development, Training**Sorumlu Yazar/ Corresponded Author:** Yunus BERK, E-posta/ e-mail: yunberk@gmail.com

The Extended English Abstract is located the end of the Article.

GİRİŞ

Sporcuların kariyerlerinde başarılı olabilmeleri ve bu başarıyı uzun süre devam ettirebilmeleri duygusal ve psikolojik açıdan yeterli olmalarının yanı sıra küçük yaşlarda yetenek gelişiminin doğru bir şekilde yönlendirilmesine bağlıdır ayrıca çocukların mümkün olan en erken yaşta spora yönlendirilmeleri hem büyüme ve gelişme hem de sporda üst seviye performans elde etme açısından hayati öneme sahiptir (Tutkun, 2002). Küçük yaştaki çocuklar fiziksel ve duygusal yapılarına uygun spor branşına yönlendirilmelidir. Çocukların yeteneklerine uygun şekilde seçilmesi sağlık, biyometrik özellikler veya antropometrik ölçümler, genetik, spor olanakları, iklim koşulları ve uzmanların varlığı gibi ölçütlere bağlı olarak gerçekleştirilmektedir (Tutkun, 2007; Ceylan, 2022). Yeteneklerine uygun olarak seçilen çocukların gelişim süreci takip ve kontrol edilmelidir. Gelişim konusunda yaşanan ya da yaşanacak problemlerin önüne geçebilmek için antrenör, aile ve çocuk sürekli iletişim halinde olmalıdır. Spor branşına katılım sağlayan çocuklar kendi haline bırakılmamalı gelişimi sürekli denetlenmelidir. Performans değerlendirmesi uzun süreli gelişme ve fiziksel uygunluk modellerine yönelik egzersizlere yanıtları fiziksel uygunluk testleri aracılığıyla takip ve kontrol edilebilmektedir (Docherty, 1996).

Günümüzde birçok spor branşında rekabet gücünün artması, spor kulüplerinin yetenekli sporcuları daha küçük yaşlarda keşfetme çabasında oldukları görülmektedir (Abbott & Collins, 2002). Erken yaşta branşa katılım sağlayan sporcu, antrenman sürecinin uzun olması sebebiyle zayıf olan yönlerini kapatma ve var olan yeteneklerini üst seviyeye çıkarma fırsatı bulabilmektedir. Sportif gelişim aşamasında olan bireylerde yapılan araştırmalara göre antrenman uygulama süresi ile performans düzeyinin paralel artış sağladığı görülmüştür (Starkes ve ark., 1996). Sportif etkinliklerin başarısının altında genetik unsurların, becerilerin, yeteneğin ve çevresel faktörlerin ön planda olduğu fakat başarılı performans sürecinin ve gelişimin yalnızca bu parametrelerle tanımlanmasının yeterli olmadığı bilinmektedir (Ünver ve ark., 2022). Yetenek gelişimi ile alakalı yapılan bir çalışmaya göre ise branşa özgü becerilerin devamlı tekrarlar ile mümkün olabileceği bildirilmiştir (Ericsson ve ark., 1993). Bunlara ek olarak performans anlamında elit seviyeye erişmek, çocukların çok küçük yaşlarda uygun fiziksel özellikleri elde etmelerine ve gelişime uyum sağlamalarıyla ilişkili olduğu vurgulanmıştır (Özer, 1993). Küçük yaşlarda bireysel performansa dayalı beceriler kadar çevresel şartlarda önemlidir. Çocukların özellikle gelişim dönemlerinde aile ve kardeşlerinin onlara karşı olan tutumları beceri gelişimini etkilemektedir (Cote, 1999). Elde edilen başarının gelişim aşamasında ailenin büyük bir rolü vardır (Bloom, 1985). Ailenin gelişim aşamasında

olan bireylere yönelik destekleme işlevini doğru bir şekilde yürütmesi psikolojik ve sosyal beceriler açısından avantaj sağlamaktadır. Bu durum fiziksel ve fizyolojik gelişimi olumsuz etkileyebilecek unsurları engelleyerek sürdürülebilir performans artışına katkıda bulunmaktadır.

Yeteneğin oluşumunda yetenek unsurlarının seviyesi kadar bu unsurların birbirleriyle olan uyumu büyük öneme sahiptir (Pekel, 2007). Sportif performansta elde edilen beceriler duygusal ve psikolojik gelişimle birlikte ilerlemeli ve uyum içinde olmalıdır. Yetenekli sporcu, motorik özelliklerinin yanı sıra psikolojik ve sosyal becerilerini uyum içerisinde sürdürebilen kişidir (Muratlı ve ark., 2007). Psikolojik olarak güçlü olmak sporcunun karşılaştığı fiziksel ve ruhsal problemlerin üstesinden gelmesine yardımcı olmaktadır. Psikolojik beceriler, sporcuların yaşadığı sorunlardan etkilenme miktarını en aza indirmektedir. Bunlar birlikte elit düzeydeki sporcuların diğerlerine göre daha yüksek bir psikolojik beceriyi bünyelerinde barındırıyor olması gerekmektedir (Thomas ve ark., 1999). Bununla birlikte elit seviye sporcuların diğerlerine nazaran üst seviye motivasyona sahip olduğu bilinmektedir (Ward ve ark., 2004). Bir branşta en yüksek performansı sürdürmek genel geçer düşünceleri yıkmak, bir alanın sınırlarını zorlamak, yeni ürünler ortaya çıkarabilmek, sosyal problemlerle baş edebilmek, rekabet gücüne sahip olabilmek ve liderlik özelliklerine sahip olmak gibi sıra dışı psikolojik güç ve yüksek düzeyde sosyal beceri gerektirir (Olszewski-Kubilius ve ark., 2019).

Bir spor branşında başarılı olmak yetenekli ve psikolojik açıdan güçlü olmakla ilişkili olsa da bu yetiler başarıyı yakalama ve sürdürebilmek için yeterli değildir. Sporcunun arzuladığı başarıyı yakalaması ve devam ettirebilmesi kişilik özelliklerine, coğrafi şartlara, ailenin tutumuna, antrenör ilişkisine, arkadaş ortamına ve iletişim becerilerine bağlıdır. Antrenörlerin verdiği destek ve sporcularından aldığı dönütler, antrenörlerin kişiliği ile sporcunun özelliklerinin uyuşmasına bağlı olarak başarıyı etkilemektedir (Rees ve ark., 2013). Küçük yaştaki sporcuların sportif yaşamını sürdürdüğü şehrin olanakları ve büyüklüğü elit düzey performansına ulaşmasını etkilemektedir (Bruner ve ark., 2011). Çocukların spora olan ilgisi ve motivasyonu ileriki dönemlerde sporla iç içe olmasını ve dolayısıyla başarılı olmasını sağlamaktadır (Muratlı, 2013).

Sportif başarının kazanılması ve devam ettirilebilmesi birçok psikolojik ve fizyolojik unsura bağlı olarak gerçekleşmektedir. Bu unsurlar sürdürülebilir başarıyı sağlamak için takip edilmeli ve herhangi bir konuda yaşanabilecek aksaklık hızlı bir şekilde çözümlenmelidir. Performansa dayalı sorunların çözülmesi için mutlaka fiziksel ve fizyolojik ölçüm test

bataryaları kullanılmalı ve zayıf olan yönler tespit edilip antrenmanla giderilmelidir. Duygusal ve psikolojik olarak yaşanan problemlerin tespiti için ise çocukla iletişim halinde olmak ve yaşadığı deneyimler hakkında bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Bunun yanı sıra yetenek gelişimini etkileyen durumları analiz etmeye yönelik olarak geliştirilen ölçekler de kullanılabilir. Bu bilgiler doğrultusunda sportif gelişim evresinde olan bireylerin gelişimini etkileyen unsurları belirlemek amacıyla bu araştırma gerçekleştirilmiştir. İnceleme sonucunda ortaya çıkan durumlar değerlendirilip olumsuzlukların giderilmesi için müdahale etme imkânı elde edilecektir.

YÖNTEM

Bu çalışma tarama modellerinden genel tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri önceden ya da şu an var olan bir olguyu, gerçekte olduğu gibi betimlemeyi sağlayan bir araştırma tekniğidir, çalışmanın konusu olan kişi ya da obje, kendi şartları içerisinde ve olduğu gibi açıklanmaya çalışılır (Karasar, 2012).

Araştırma grubu

Çalışma Van ilinde bulunan 13-18 yaş arası sporcuların katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan bireyler bir antrenörle en az bir yıldır çalışan ve aktif spor hayatına devam etmekte olan sporculardan seçilmiştir.

Tablo 1. Araştırma gurubunun demografik özellikleri

Parametreler	n	%	Toplam		
			n	%	
Cinsiyet	Erkek	554	74,3	746	100
	Kadın	192	25,7		
Yaş grubu (Yıl)	13-14	304	40,8	746	100
	15-16	338	45,3		
	17-18	104	13,9		
Branş	Futbol	124	16,6	746	100
	Basketbol	114	15,3		
	Voleybol	120	16,1		
	Yüzme	130	17,4		
	Tenis	136	18,2		
	Atletizm	122	16,4		

Çalışmaya farklı branşlardan (futbol, basketbol, voleybol, yüzme, tenis ve atletizm) 554 erkek 192 kadın toplam 746 kişi gönüllü olarak katılmıştır.

Veri toplama araçları

Bu çalışmada verilerin elde edilmesi için yazar tarafından çerçevesi belirlenen kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunun yanında orijinal adı “Talent Development Environment Questionnaire for Sport” olan, Li ve arkadaşları (2015) tarafından oluşturulan,

Türkçeye Berk ve Ağaoğlu (2021) tarafından uyarlanan “Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği” kullanılmıştır. Türkçeye uyarlanan ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0,721 olarak hesaplanmış ve oldukça güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği 5 faktör ve 22 ifadeden oluşmaktadır. Bu faktör; uzun vadede gelişim (5 madde), bütünsel kaliteli hazırlık (4 madde), beklentilerin planlanması (5 madde), iletişim (4 madde) ve destekleyici çevre (4 madde) olarak isimlendirilmiştir. Bütünsel kaliteli hazırlık faktörüne yer alan maddeler ters kodlanmıştır.

Veri toplama işlemi

Veriler Van ilinde bulunan Gençlik Spor Hizmetleri ve İl Müdürlüğü bünyesinde antrenmanlarına uzun süredir devam eden sporculardan ve en az bir yıldır özel kurslarda antrenmanlarına düzenli olarak devam eden sporculardan alınmıştır. Anket uygulaması 09.01.2023-12.01.2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sırasında araştırmacı anket formunu açıklayıcı bir şekilde sporculara anlatmış ve sınıf ortamında samimi bir şekilde doldurulmasını istemiştir.

Verilerin analizi

Elde edilen verilerin analizine göre ölçek Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,77, normallik değerleri ise -2, +2 arasında bulunmuştur. Bu değerlere göre elde edilen veriler güvenilir ve parametrik testler için uygundur (George & Mallery, 2010).

Tablo 2. Sportif yetenek geliştirme ortamı ölçeği normallik ve güvenilirlik değerleri

Alt Boyutlar	Ortalama	Medyan	Basıklık	Çarpıklık	α
Uzun Vadede Gelişim	1,74	1,80	0,65	0,38	0,75
Bütünsel Kaliteli Hazırlık	3,19	3,00	-1,11	0,27	0,74
Beklentilerin Planlanması	2,08	2,00	0,21	0,46	0,79
İletişim	2,10	2,00	0,69	0,90	0,81
Destekleyici Çevre	2,23	2,00	0,95	1,00	0,76
Toplam Ölçek	2,26	2,16	0,85	0,92	0,77

Verilerin analizinde bağımsız grupların karşılaştırılması için Bağımsız Örneklem T testi, ikiden fazla bağımsız grupların karşılaştırılması için Varyans Analizi testi ve hangi gruplar arasında fark olduğunu belirlemek için Çoklu Karşılaştırma testlerinden Tukey kullanılmıştır. Analizler SPSS 22 istatistik paket programında gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 3. Cinsiyete göre sportif yetenek geliştirme ortamı ölçeği skorlarının karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	Ort	s.s.	t	p
Toplam Skor	Erkek	554	2,22	0,49	-1,36	0,34
	Kadın	192	2,28	0,46		

Yetenek gelişimini etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmada kadınlarla erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4. Antrenman süresine göre sportif yetenek geliştirme ortamı ölçeği skorlarının karşılaştırılması

	Günlük Antrenman Süresi	n	Ort	s.s.	t	p
Toplam Skor	1-2 Saat	652	2,25	0,48	2,22	0,26
	3-4 Saat	94	2,13	0,48		

Günlük antrenman sürecinin yetenek gelişimini etkileyen faktörler üzerinde anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 5. Antrenman gün sayısına göre sportif yetenek geliştirme ortamı ölçeği skorlarının karşılaştırılması

	Haftalık Antrenman (Gün)	n	Ort	s.s.	t	p
Toplam Skor	1-2	142	2,44	0,47	5,51	0,00
	3-4	604	2,19	0,48		

Bir haftada yapılan antrenman gün sayısının yetenek gelişimini etkileyen faktörler üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmüştür. Haftada 1-2 gün antrenman yapanların ölçek skoru daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 6. Branşlara göre sportif yetenek geliştirme ortamı ölçeği skorlarının karşılaştırılması

	Branş	N	Ort	s.s.	F	p	Anlamlılık
Toplam Skor	Futbol ¹	124	2,17	0,53	6,58	0,00	1<2 2>4; 2>5; 2>6 3>4 5<3
	Basketbol ²	114	2,43	0,50			
	Voleybol ³	120	2,28	0,42			
	Yüzme ⁴	130	2,23	0,48			
	Tenis ⁵	136	2,10	0,44			
	Atletizm ⁶	122	2,24	0,46			

Branşlara göre ölçek skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre basketbol skoru futboldan, yüzmeden, tenisten ve atletizmden daha yüksek, voleybol skoru tenisten ve yüzmeden daha yüksektir ($p<0,05$).

Tablo 7. Yaş gruplarına göre sportif yetenek geliştirme ortamı ölçeği skorlarının karşılaştırılması

	Yaş	n	Ort	s.s.	F	p
Toplam Skor	13-14	304	2,23	0,46	0,68	0,50
	15-16	338	2,23	0,50		
	17-18	104	2,94	0,50		

Yaş grupları arasında ölçek toplam skoru açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 8. Branşı icra etme süresine göre sportif yetenek geliştirme ortamı ölçeği skorlarının karşılaştırması

	Branş Yaşı	n	Ort	s.s.	F	p	Anlamlılık
Toplam Skor	1-2 ¹	260	2,33	0,48	9,98	0,00	1>3; 1>4 2>3
	3-4 ²	192	2,29	0,50			
	5-6 ³	202	2,11	0,43			
	7-8 ⁴	92	2,15	0,51			

Analiz sonucu elde edilen değerlere göre 1-2 yıl süreyle branşa devam edenler 5-6 ve 7-8 yıl branşa devam edenlerden daha yüksek skora sahiptir. 3-4 yıl branşa devam edenler 5-6 yıl branşa devam edenlerden daha yüksek toplam skora sahiptir ($p<0,05$).

Tablo 9. Antrenörle çalışma süresine göre sportif yetenek geliştirme ortamı ölçeği skorlarının karşılaştırması

	Antrenör Birlikteliği	n	Ort	s.s.	F	p	Anlamlılık
Toplam Skor	1-2 ¹ (Yıl)	342	2,31	0,47	7,08	0,00	1>2
	3-4 ² (Yıl)	344	2,17	0,49			
	5-6 ³ (Yıl)	60	2,23	0,46			

Bir antrenörle çalışma süresinin ölçek skorları açısından incelenmesi sonucunda farklı süreler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığa göre antrenörüyle 1-2 yıl birlikte çalışan grup 3-4 yıl çalışan gruba göre daha yüksek skora sahiptir ($p<0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmaya antrenman süreci devam eden ve sportif gelişim evresinde olan bireyler katılmıştır. Farklı branşlardan (futbol, voleybol, basketbol, tenis, yüzme, atletizm) sporcular çalışmaya dahil edilmiştir. Sporcuların haftalık antrenman günleri ve antrenman süreleri de ayrıca kayıt altına alınmıştır. Elde edilen veriler sonucunda farklı antrenman sıklığına sahip olan sporcuların, farklı branşlardaki sporcuların ve branşı icra etme süresine göre yetenek gelişim tutumlarında farklılık olduğu tespit edilmiştir (Bkz: Tablo 5, Tablo 6, Tablo 8). Bununla birlikte cinsiyete, günlük antrenman saatine ve yaş gruplarına göre yetenek gelişim tutumlarında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür.

Konuyla ilgili yapılan bir çalışmada spor işletmelerinde hizmet kalitesi üzerine yapılan çalışmada fiziksel ortam faktöründe cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadığı belirtilmiştir (Baş ve ark., 2017). Bir başka çalışmada öğrencilerin sosyal yetkinlik beklenti puanları cinsiyetlere göre karşılaştırılmış ve anlamlı farklılığın olmadığı görülmüştür (Öztürk & Şahin, 2007). Bu sonuç elde ettiğimiz verilerle paralellik göstermektedir. Bir başka çalışmada cinsiyetin fiziksel aktiviteye ve vücut yapısına göre ilişkisi incelenmiş ve Sosyal Yatkınlık Becerisi puanlarında cinsiyetler arası farklılığın olmadığını belirtmiştir (Story ve ark., 2001).

Takım ve bireysel branşların yer aldığı ölçek skorları arasında yetenek gelişimi açısından anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiş olup sonuçlara göre basketbolcuların yetenek gelişimi konusundaki olumlu tutumları futbolculardan, yüzücülerden, tenisçilerden ve atletlerden daha yüksek, voleybolcuların ise tenisçilerden daha yüksek olduğu görülmüştür (Bkz: Tablo 6). Bireysel egzersiz yapan, takım sporu yapan ve egzersiz yapmayan kadın ve erkek öğrencilerin Sosyal Yatkınlık Becerisi puanlarının kıyaslanmasında ise takım sporu yapan gruptaki kadınların Sosyal Yatkınlık Becerisi puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Öztürk ve Şahin, 2007). Aynı çalışmada öğrencilerin farklı karakterde (takım, bireysel) yaptıkları spor branşlarının Sosyal Yatkınlık Becerisi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu bulunmuştur ve bu farkın takım sporu yapan öğrencilerin lehine olduğu belirlenmiştir (Öztürk & Şahin, 2007). Başka bir çalışmada takım ve ferdi spor yapanların benzer düzeyde özgüvene sahip olduğu belirlenmiştir (Salar ve ark., 2012). Bu bilgilere ek olarak takım oyunlarına katılmanın ilerleyen yaşlarda sağlığı ve yaşam kalitesini iyileştirdiği bildirilmiştir (Bloom ve ark., 2008).

Antrenman sürecinin yıllara göre değerlendirilmesi sonucunda 1-2 yıl süreyle branşa devam edenler 5-6 ve 7-8 yıl branşa devam edenlerden yetenek gelişimi konusunda daha yüksek olumlu tutuma, 3-4 yıl branşa devam edenlerin de 5-6 yıl branşa devam edenlerden daha yüksek olumlu tutuma sahip olduğu görülmüştür (Bkz: Tablo 8). Bu durum antrenman sürecinin uzamasıyla birlikte gelişim süreci boyunca karşılaşılan problemlerle ilgili olabilmektedir. Ayrıca bireylerin yaş almasıyla birlikte sosyal çevre, sportif ortam ve ilişkilere dair farkındalığının artması problemlerin daha içsel algılanmasına yol açabilmektedir. Antrenman yaşına göre karşılaştırılmanın yapıldığı bir çalışmada 3 yıl antrenman yapanların Sosyal Yatkınlık Becerisi puanları 1 yıl ve 2 yıl antrenman yapanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür (Öztürk & Şahin, 2007).

Çalışmada elde ettiğimiz sonuçlara göre yetenek geliştirme ortamına dair tutumun yaşa göre değişiklik göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonuçların aksine badminton sporcuları ile gerçekleştirilen benzer bir çalışmada, yaş ile atılganlık seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur (Kırımoğlu, 2008). Bir başka çalışmada tenis sporcularının mental dayanıklılık düzeylerinin yaş durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur (Çoban, 2018). Connaughton ve ark. (2008), gerçekleştirdikleri bir çalışmada ileri yaştaki sporcuların küçük yaştaki sporculara göre daha yüksek düzeyde mental dayanıklılığa sahip olduğunu vurgulamıştır. Bir başka çalışmada spora bağlılık ölçeğinin uyarlanıp geçerliliğinin

ve güvenilirliğin belirlenmesi doğrultusunda yapılan çalışmalarda yaş değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (Kayhan ve ark., 2021).

Elde edilen bilgiler ışığında düzenli spor yapanların kendileri ve çevreleriyle uyumlu bir hayat süreceği söylenebilir (Şenduran, 2008). Bununla birlikte sporun davranışlar üzerinde olumlu etkileri olduğu da bilinmektedir (Mızrak ve ark., 2017). Sosyalleşme ve uyum problemlerinin giderilmesi hususunda, spor yapmak yine olumlu bir etkiye sahiptir (Hulusi ve ark., 2015). Özellikle çocukluk döneminde yapılan egzersiz ve antrenmanın yüksek benlik saygısına katkı sağlayacağı bilinmektedir (Ekelund ve ark., 2008). Akçalar'a (2007) göre, yapılan tüm egzersiz aktivitesi sosyal bir tecrübedir. Sosyalleşme öncelikle ailede ortamında başlar ve daha sonra okul ortamında devam eder. Yapılan egzersizin şekline göre bireyin sosyal gelişimine katkı sağlanmaktadır. Toplumsal ve sosyal açıdan bakıldığında egzersize katılımın toplum sağlığı bakımından da önemli bir işleve sahip olduğu söylenebilir. Egzersiz yapmanın sosyal ve duygusal olgular üzerinde etkiye sahip olduğu, aynı zamanda psikolojik faktörlerin de özellikle performans sporu yapan bireylerin başarısını etkilediği düşünülmektedir. Sonuç olarak egzersize katılımın sosyal ve duygusal olgularla etkileşim halinde olduğu, sportif performansta meydana gelen bozulmaların nedenleri araştırılırken fiziksel ve fizyolojik durumların yanı sıra psikolojik faktörlerin de incelenmesi gerektiği söylenebilir. Bu inceleme sonucunda bireyin duygusal olarak yaşadığı problemler tespit edilerek çözüm üretme imkânı sağlanmış olacaktır.

Öneriler

Çalışmadan elde edilen sonuçlara ve literatürde yer alan bilgilere baktığımızda özellikle küçük yaşlarda fiziksel aktiviteye katılımın sağlanması ve düzenli bir şekilde antrenman etkinliğinin sürdürülmesinin sportif gelişim açısından faydalı olabileceği söylenebilir. Düzenli yapılan egzersiz hem fiziksel hem de psikolojik olarak bireyin daha iyi hissetmesine, sosyal hayatta daha öz güvenli davranmasına ve sağlık açısından dirençli olmasına katkıda bulunabilmektedir. Bunun yanı sıra branşında üst seviyeleri hedefleyen çocukların kontrol altında tutulması hem fiziksel hem ruhsal durumunun kontrol edilmesi gelişimin sekteye uğramaması açısından iyi olacaktır. Yetenek gelişimi birçok faktörden etkilenmekle birlikte daha çok aile, arkadaş ve antrenör tutumlarından etkilenmektedir, bu hususlarda oluşabilecek problemlerin hızlı bir şekilde ortadan kaldırılması büyük önem arz etmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

Although being successful in a sports branch is related to being talented and psychologically strong, these abilities are not enough to achieve and maintain success. Athlete's ability to achieve and maintain the desired success depends on personality traits, geographical conditions, family attitude, coach relationship, friend environment and communication skills. The fact that the support provided by the coaches to the athlete and the feedback activities he receives from him work in harmony with the personality of the coaches and the characteristics of the athlete affect the success (Rees et al., 2013). The possibilities and size of the city, where young athletes continue their sportive lives, affect their achievement of elite level performance (Bruner et al., 2011). The interest and motivation of children in sports ensure that they are intertwined with sports in the future and thus be successful (Muratlı, 2013). According to the information obtained, it is seen that sportive success can develop depending on many factors. These elements should be followed to ensure sustainable success and any problem should be resolved quickly. In order to solve performance-based problems, physical and physiological measurement test batteries should be used, and weak points should be identified and eliminated by training. In order to detect emotional and psychological problems, it is necessary to be in contact with the child and to have information about his experiences. In addition, scales developed to analyze situations that affect talent development can also be used.

METHOD

This study was carried out with the general scanning model, which is one of the scanning models. Survey models are research approaches that aim to describe a past or present situation as it exists, the individual or object subject to the research is tried to be defined in its own conditions and as it is (Karasar, 2012). The study was carried out with the participation of athletes between the ages of 13-18 in the province of Van. Individuals participating in the study were selected from athletes who have been working with a trainer for at least one year and continue their active sports life. A total of 746 people, 554 men and 192 women, from different branches (football, basketball, volleyball, swimming, tennis and athletics) participated in the study voluntarily. In this study, the demographic information form created by us was used to obtain the data. In addition to the demographic information sheet, Li et al. (2015) and adapted into Turkish by Berk and Ağaoğlu (2021), the "Sports Talent Development Environment Scale" was used.

RESULTS

In the examination carried out to examine the factors affecting talent development, it was determined that there was no significant difference between women and men. It has been determined that there is no significant difference on the factors affecting the skill development of the daily training process. It has been observed that the number of training days in a week has a significant difference on

the factors affecting skill development. The scale scores of those who train 1-2 days a week were found to be higher. It has been determined that there is a significant difference between the scale scores according to the branches. According to the results, basketball score is higher than football, swimming, tennis and athletics, volleyball score is higher than tennis. It was observed that there was no significant difference between age groups in terms of scale total score. According to the values obtained as a result of the analysis, those who continue the branch for 1-2 years have higher scores than those who continue the branch for 5-6 and 7-8 years. Those who continue the branch for 3-4 years have a higher total score than those who continue the branch for 5-6 years. As a result of examining the duration of working with a trainer in terms of scale scores, it was determined that there was a significant difference between different periods. According to this difference, the group working with their trainer for 1-2 years has a higher score than the group working for 3-4 years.

DISCUSSION AND CONCLUSION

Weekly training days and training times of the athletes were also recorded. As a result of the data obtained, it has been determined that there are differences in the skills development attitudes of the athletes with different training frequency, the athletes in different branches and the duration of the branch. However, it was observed that there was no significant difference in ability development attitudes according to gender, daily training hours and age groups. According to the results we obtained in the study, it was seen that there was no significant relationship between age and positive attitude in the talent development environment. Contrary to these results, in a similar study conducted with badminton players, a significant relationship was found between age and assertiveness levels (Kirimoglu, 2008). In another study, it was determined that the mental endurance levels of tennis players did not differ significantly according to age (Çoban, 2018). Connaughton et al. (2008) emphasized in a study they carried out that older athletes have a higher level of mental resilience than younger athletes. In another study, it was determined that there was a statistically significant difference in the age variable in studies carried out to determine the validity and reliability of the scale of commitment to sports (Kayhan et al., 2021).

KAYNAKLAR

- Abbott, A., & Collins, D. (2002). A theoretical and empirical analysis of a 'State Of The Art' talent identification model. *High Ability Studies*, 13(2), 157-78.
- Akçalar, S.Ö. (2007). *Ortopedik engellilerin sosyalleşmesine sporun etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi], Ankara.
- Baş, M, Çelik, A., & Solak, N. (2017). Spor işletmelerinde algılanan hizmet kalitesi üzerine bir araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(4), 1-11.
- Berk, Y., & Ağaoglu, S.A. (2021). Sportif yetenek geliştirme ortamı ölçeği türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 284-304.
- Bloom, B.S. (1985). *Developing talent in young people: Ballantine*. New York.

- Bloom, G.A., Loughhead, T.M., & Newin, J. (2008). Team building for youth sport. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 79(9), 44-47.
- Bruner, M.W., Macdonald, D.J., Pickett, W., & Côté, J. (2011). Examination of birthplace and birthdate in world junior ice hockey players. *Journal of Sports Sciences*, 29(12), 1337-1344.
- Ceylan, L. (2022). *Sporcularda SLC6A4 geni ve saldırganlık*, Gazi Kitabevi. 1-10.
- Connaughton, D., Wadey, R., Hanton, S., & Jones, G. (2008). The development and maintenance of mental toughness: perceptions of elite performers. *Journal of Sport Sciences*, 26(1), 83-95.
- Côté, J. (1999). The influence of the family in the development of talent in sport. *The Sport Psychologist*, 13(4), 395-417.
- Çoban, O. (2018). Tenis sporcularının mental dayanıklılık seviyelerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 13(27).
- Docherty, D. (1996). *Measurement in pediatric exercise science* (pp. 285-334). Champaign: Human Kinetics.
- Ekelund, U., Brage, S., Besson, H., Sharp, S., & Wareham, N.J. (2008). Time spent being sedentary and weight gain in healthy adults: reverse or bidirectional causality? *The American Journal of Clinical Nutrition*, 88(3), 612-617.
- Ericsson, K.A., Krampe, R.T., & Tesch-Römer, C. (1993). The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. *Psychological Review*, 100, 363-406.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *Spss for windows step by step a simple guide and reference, 17.0 Update (10a Ed.): Pearson*. Boston.
- Hulusi, A., Ergül, O.K., Ada, E.N., & Çamlıyer, H. (2015). Yetiştirme yurtlarında kalan sosyal uyum ve davranış problemi olan ergen kızların uyum problemlerinin azaltılmasında takım sporlarından futbolun etkisi. *Spor metre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 113-120.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (24. Baskı) Nobel Yayınevi. Ankara.
- Kayhan, R.F., Kalkavan, A., & Terzi, E. (2021). Fitness salonlarında spor yapan bireylerin egzersiz bağımlılığı düzeyleri ve ilişkili değişkenler. *Bağımlılık Dergisi*, 22(3), 248-256.
- Kırımoglu, H. (2008). Türkiye 13 yaş altı badminton şampiyonasına katılan sporcu öğrenciler ile sporcu olmayan öğrencilerin atılganlık düzeylerinin karşılaştırılması. *S.Ü. BES Bilim Dergisi*, 10(2), 1-9.
- Li, C., Wang, C.K.J., Pyun, D.Y., & Martindale, R. (2015). Further development of the talent development environment questionnaire for sport. *Journal of Sports Sciences*, 33, 1831-1843. Doi:10.1080/02640414.2015.1014
- Mızrak, O., Biricik, Y.S., & Belli, E. (2017). Yetiştirme yurdunda kalan lise düzeyinde öğrencilerin spora yönelik tutumlarının incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 56- 67.
- Muratlı, S. (2013). *Çocuk ve spor*. Nobel Basımevi, Ankara.
- Muratlı, S., Kalyoncu, O., & Şahin, G. (2007). *Antrenman ve müsabaka*. 2 Baskı. Ladin Matbası. İstanbul
- Olszewski-Kubilius, P., Subotnik, R.F., Davis, L.C., & Worrell, F.C. (2019). Benchmarking psychosocial skills important for talent development. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 2019(168), 161-176.
- Özer, K. (1993). *Antropometri sporda morfolojik planlama*. İstanbul: Kazancı Matbacılık. 23-35.

- Öztürk, F., & Şahin, Ş. (2007). Comparison of the social self efficacy results of 9-13 age groups individuals who do sports and don't do (Bursa Sample). *Elementary Education Online*, 6(3).
- Pekel, H.A. (2007). *Atletizmde yetenek aramasına bağlı olarak 10-12 yaş gurubu çocuklarda bazı değişkenler üzerinde normatif çalışma (Ankara İli Örneği)*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü]. Ankara.
- Rees, T., Salvatore, J., & Coffee, P. (2013). Reversing downward performance spirals. *Journal of Experimental Social Psychology*. 49(3). 400-3. Doi:10. 1016/J.Jesp.2012.12.013.
- Salar, B., Hekim, M., & Tokgöz, M. (2012). 15-18 yaş grubu takım ve ferdi spor yapan bireylerin duygusal durumlarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (6), 123-135.
- Starkes, J.L., Deakin, J., Allard, F. Hodges, N.J., & Hayes, A. (1996). Deliberate practice in sports: what is it anyway? in ericsson, k. a. (ed.). *the road to excellence: the acquisition of expert performance in the arts and sciences*. *Sports and Games*. 81-106.
- Story, M., Stevens, J., Evans, M.C., Juhaer, C.E., Gittelsohn, J., Going, ... et al. (2001). Weight loss attempts and attitudes toward body size, eating and physical activity in American Indian children: relationship to weight status and gender. *Obesity Research*. (9), 356-363.
- Şenduran, F. (2008). *Sporcu olan ve sporcu olmayan ortaöğretim öğrencilerinin uyum becerileri*. Bolu 10. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. Sözel Bildiriler Kitabı.
- Tutkun, E. (2002). *Samsun ili ilk öğretim çağı çocuklarının yetenek seçim yönteminin geliştirilmesi*. [On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Doktora Tezi]. Samsun
- Tutkun, E. (2007). *Futbolda yetenek seçimi modelleri*. Akademi Basın ve Yayıncılık. İstanbul.
- Ünver, Ş., Yılmaz, M., Atan, T., Çankaya, S., & Savucu, Y. (2022). Sporda psikolojik ihtiyaçlar durumu ölçeği (SPİDÖ): Türkçe uyarlaması, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*. 13(1): 75-88.
- Ward, P., Hodges, N. J., & Williams, A. M. (2004). Deliberate practice and expert performance: Defining the path to excellence. In *Skill Acquisition in Sport* (pp. 255-282). Routledge.

KATKI ORANI CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS
Fikir ve Kavramsal Örgü <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Yunus BERK
Tasarım <i>Design</i>	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak <i>To design the method and research design.</i>	Yunus BERK
Literatür Tarama <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak <i>Review the literature required for the study</i>	Yunus BERK
Veri Toplama ve İşleme <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Yunus BERK
Tartışma ve Yorum <i>Discussion and Commentary</i>	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi <i>Evaluation of the obtained finding</i>	Yunus BERK
Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment		
Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır. <i>No contribution and/or support was received during the writing process of this study.</i>		
Çatışma Beyanı/ Statement of Conflict		
Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur. <i>Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.</i>		
Etik Kurul Beyanı/ Statement of Ethics Committee		
Bu araştırma Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulunun 09.01.2023 tarihli ve 2023/01-15 sayılı kararı ile yürütülmüştür. <i>This research was carried out with the decision of Van Yüzüncü Yıl University Social and Human Sciences Ethics Committee dated 09.01.2023 and numbered 2023/01-15.</i>		

Bu eser [Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.